

Asia: VN/1453/2025

Lausuntopyyntö pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Kaupunki, kunta tai maakunta

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

1) Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)

Skenaariot tarjoavat monipuolisen ja tietopohjaisen näkymän eri kehityspolkujen vaikutuksiin. On myönteistä, että skenaarioissa huomioidaan sekä teknologiset että yhteiskunnalliset muutokset. Maa- ja metsätalouden, kiertotalouden ja energiasektorin keskinäiset riippuvuudet on tuotu esiin, mutta alueelliset erot – erityisesti maaseutu- ja aluetalouden näkökulmasta – voisivat olla tarkemmin esillä. Tuulivoiman, biokaasun ja vetytalouden potentiaali on kuvattu realistisesti, mutta näiden kytkeytyminen alueelliseen elinkeinorakenteeseen (kuten maatalouden sivuvirtojen hyödyntäminen energiaksi ja vetytuotannon paikalliset arvoketjut) voisi näkyä vahvemmin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että skenaariot edustavat ääripäitä mahdollisten kehityspolkujen välillä, ja todellinen kehitys tulee todennäköisesti olemaan näiden vaihtoehtojen yhdistelmä. Joissakin skenaarioissa tehdyt vahvat yleistykset – esimerkiksi ruokavalio muutosten, hakkuutasojen tai teknologisen läpimurron osalta – eivät täysin heijasta eri alueiden tai toimialojen todellista vaihtelua. Siksi skenaarioita tulisi tarkastella ensisijaisesti suuntaa-antavina, ei todennäköisinä tulevaisuuskuvina.

2) Huomioita toimialakohtaisista etenemisvaihtoehdoista (suunnitelman luku 3)

Toimialakohtaiset etenemissuunnat ovat kattavia. Maa- ja metsätalous on tunnistettu nielujen ja päästövähennysten kannalta keskeiseksi, ja maataloudessa esitetään tärkeitä toimia, kuten turvepeltojen päästövähennykset, hiiliviljely ja ravinteiden kierto. Teollisuuden ja energiasektorin sähköistyminen sekä uusiutuvan energian – erityisesti tuuli- ja aurinkovoiman – kasvu on tunnistettu, mutta aluetasolla tulisi tarkentaa, miten näiden energiavirtojen hyödyntäminen ja jatkojalostus (esim. vihreä vety) kytkeytyvät paikalliseen teollisuuteen ja työllisyyteen. Biokaasu ja maatalouden sivuvirrat ovat merkittäviä siirtymän resursseja, mutta niiden potentiaali jää suunnitelmassa osin taustalle.

Liikenteen osalta skenaariot korostavat sähköistymistä ja biopolttoaineita, mutta alueellisia eroavaisuuksia ja erityispiirteitä – kuten pitkien etäisyyksien maakunnat ja raskaan liikenteen tarpeet – käsitellään niukasti. Biokaasun, uusiutuvan vedyn ja sähköisen hyötyajoneuvoliikenteen rooli alueellisissa kuljetusketjuissa tulisi tuoda tarkemmin esiin.

3) Huomioita kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymistä (suunnitelman luku 4)

Kehitysnäkymät on kuvattu hyvin erityisesti teknologisten ratkaisujen, kuten vetytalouden, CCS/BECCS-teknologioiden ja maaperän hiilen hallinnan osalta. Kehittämisessä tulisi painottaa myös kiertotaloutta ja materiaalitehokkuutta, erityisesti maa- ja metsätalouden sekä biojalostuksen rajapinnoilla. Raportti tunnistaa TKI-toiminnan keskeiseksi mahdollistajaksi, mutta sen rahoitus- ja resursointitarpeita ei ole täsmennetty. Vaikka TKI-toiminnalla usein pyritään luomaan taloudellista tai yhteiskunnallista arvoa, sen ja arvonlisän välillä ei ole automaattisesti suoraviivaista korrelaatiota. Arvonlisä voi syntyä monien eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta, ja TKI-hankkeet voivat tuottaa vaikutuksia, jotka eivät välittömästi näy taloudellisena arvonlisänä.

4) Puuttuuko suunnitelmassa kuvattujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien joukosta joku keskeinen menetelmä (suunnitelman luku 4)?

Kokonaisuutena menetelmäkuvaus on kattava, mutta muutamia teemoja voisi vahvistaa:

1) Sivuvirtojen ja biomassojen energiakäyttö, erityisesti maatalouden ja metsäteollisuuden jakeiden hyödyntäminen biokaasun ja biopohjaisten polttoaineiden tuotannossa.

2) Vetytalouden arvoketjun alueellinen kehittäminen – miten sähköntuotanto, elektrolyysi ja jatkojalostus integroituvat alueilla.

3) Luonnon monimuotoisuuden, hiilinielujen ja ilmastotoimien yhteisvaikutusten tarkempi arviointi. Nämä tavoitteet voivat olla osin ristiriidassa keskenään, ja tämä asia olisi hyvä tuoda esiin myös tässä suunnitelmassa. Pohjois-Pohjanmaan liitossa on tehty selvitys (EMMI-hanke) vaihemaakuntakaavaan osoitettujen tuulivoimatuotantoalueiden ja sähkönsiirron ilmastovaikutuksista. Lisäksi arvioitiin aurinkovoimatuotannon ilmastovaikutuksia. Selvityksen mukaan maankäytön muutoksista johtuvat hiilinielujen ja hiilivarastojen vähenemisen negatiiviset vaikutukset ovat kohtuullisen merkittäviä, ollen jopa 13 % energiatuotannon elinkaaren aikana negatiivisista vaikutuksista).

5) Muita huomioita pitkänaikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Suunnitelman vahvuuksia ovat skenaariopohjaisuus, poikkisektoraalinen näkökulma ja tietopohjaisuus. Kehityskulut sisältävät kuitenkin vahvoja yleistyksiä ja suunnitelmaa tulee tästä syystä tarkastella suuntaa-antavana. Tarkemmassa suunnitellussa on tärkeää:

- 1) tarkentaa resursointia ja toimeenpanoa (TKI, alueellinen investointituki, lupaprosessit),
- 2) vahvistaa alueellista ja elinkeinorakenteen näkökulmaa – erityisesti maaseudun, metsäsektorin ja uusiutuvan energian investointien yhteisvaikutuksia,
- 3) sekä tuoda esiin, miten suunnitelman mukaiset ratkaisut voivat tukea mm. alueiden elinvoimaa, energia- ja ruokaomavaraisuutta sekä työllisyyttä.

Erkkilä Markus
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Isomäki Ritva
Pohjois-Pohjanmaan liitto